

Tillæg til »Vore Kirkegaarde« Bind 16 Nr. 4

FORENINGEN FOR KIRKEGAARDSKULTUR

Meddelelse til Medlemmerne.

Efter at det paa Foreningens Generalforsamling i August 1947 blev bestemt, at Foreningen skulde undersøge Spørgsmaalet om Mulighederne for en Forbedring af Gravmælekulturen, har Forretningsudvalget besluttet at indkalde Repræsentanter for i Spørgsmaalet interesserede Institutioner og Sammenslutninger til et Møde i København i Løbet af Januar Maaned 1948. Der vil senere fremkomme Meddelelse om Resultatet af dette Møde, hvis Forhold dog er tænkt at være af ren orienterende Art.

H. F. Jegsen.

Nye Medlemmer

Afdeling C.

- 897. Graver Carl Larsen, Ærøskøbing.
- 898. Anlægsgartner J. Toftegaard, Højskolehotellet, Brande.
- 899. Gartner A. Ørum-Larsen, Fæstevej 2, Gentofte.
- 890. Kirkegaardsbetjent Anders Lauridsen, Timring.
- 891. Stenhuggermester Kaj M. Nielsen, Sønderbro 23, Horsens.

FRA DANSKE KIRKEGÅRDE

- 30/8 (Randers Dagbl.): Hobro tredje Kgd. projekteres af Kirkegt. S. Hansen; Tegningerne skal gøres færdige, så de kan komme med på en stor Udstilling i London næste År.
- 6/9 (Rosk. Soc.-Dem.): Der skal exproprieres Jord til Ballerup ny Kgd.
- 9/9 (Rosk. Avis): Glostrup Kgd. udvides imod Nord.
- 10/9 (Østsj. Folkebl.): Hårlev Kgd. udvides; Menighedsrådet har vedtaget at lade Kirkeværgen udarbejde Plan i Forb. med Kgd.sudvalget.
- 12/9 (Fr.borg Amts Avis): Birkerød Assistens-Kgd. udvides og reguleres.
- 13/9 (Vordingb. Avis): Fodby Kgd. til Debat.
- 14/9 (Vestkysten): Esbjerg ny Kgd. bliver d. 17. September 50 År.
- 16/9 (Vestloll. Avis): Horslunde Kgd. skal drænes.
- 19/9 (Ny Tid., Ålborg): Foreningen af Landsbygravere.
- 23/9 (Vendsyssel Tid.): Børglum Kgd. vil blive reguleret.
- 26/9 (Århus Stiftst.): Århus Byråd vedtog i Går at udlægge hele den gamle (Søndre) Kgd. til Rådhuspark og ihvert Fald indtil videre opgive Gadeplanerne.
- 29/9 (Holbæk Amtstid.): Udv. af Nr. Asmindrup Kgd. indviedes i Går af Provst *Mikkelsen*, (Havearkitekt *Johannes Tholle*, Anlægsgartner *Vald. Andersen*. Omkostn. ca. Kr. 14.200).
- 3/10 (Roskilde Tid.): Den ny Kgd. i Ballerup projekteres af Arkitekterne *Poul Søndergaard* og *Staalfeldt*.
- 10/10 (Demokraten): Århus gl. Kgd. omdannes nu til Rådhuspark.
- 12/10 (Jydske Tid.): Krematorieplaner i Sønderborg.
- 12/10 (Kolding Avis): Nu får Kolding en Nordre Kgd.
- 22/10 (Fr.borg Amts Avis): Græsted Kgd. udvides (Anlægsgt. *Alfred Andersen*) (Omkostn. ca. Kr. 10.000).
- 22/10 (Østsj. Folkebl.): Krematorieplaner i Køge.
- 1/11 (Østsj. Folkebl.): Krematorium i Køge?
- 5/11 (Næstved Tid.): Vordingborg skal have ny Kgd. inden 6 År.
- 6/11 (Fyns Stiftst.): Udv. af Assistens Kgd. i Odense indviedes i Går af Pastor *P. Hansen* (Kgd.sinsp. *O. Raahauge-Askegaard*).
- 7/11 (Sønderjyden): Højer Kgd. reguleres efter Havearkitekt *Johannes Tholles* Plan.
- 10/11 (Sydsj. Soc.-Dem.): Arkitektkonkurrence om ny Kgd. i Næstved.
- 12/11 (Fyns Tid.): Udv. af Horne Kgd. er færdig (Havearkitekt *Wad*).
- 12/11 (Dannevirke): Haderslev Assistens-Kgd. udvides (Inspektør *O. Raahauge-Askegaard*; Omkostn. ca. 90.000).
- 13/11 (Middelfart Venstrebl.): Udv. af Asperup Kgd. forestås af Kgd.sinsp. *J. Gravesen*.
- 13/11 (Fyns Tid.): De allierede Flyveres Grave i Assens.
- 13/11 (Løgstør Avis): Der skal indrettes Urnehaver i Løgstør.
- 14/11 (Politiken): To nye Urnehaver i København (Vestre og Sundby Kgd.) med Skulpturer af Billedhuggerne *Bjarne Nielsen* og *Johannes Hede-gaard*.
- 15/11 (Politiken): Overgartner *Falmer-Nielsen* udn. til Inspektør ved Assist. Kgd., Kbh.
- 15/11 (Silkeborg Avis): Der er indrettet Minde-lund for Frihedskampens Ofre på Silkeborg Kgd.
- 17/11 (Fyns Stiftst.): Der er indrettet nyt Krematorium i Odense.
- 18/11 (Sorø Amtstid.): Der skal opføres Redskabs-hus på St. Mikkels Kgd. i Slagelse.

- 18/11 (Vejle Soc.-Dem.): Brande ny Kgd. har fæet Urnehave og er blevet reguleret ved Anlægsgartner *Toftegaard*, ligesom man er begyndt Regulering af den gamle Kgd. (Havearkitekt *Johannes Tholle*).
- 18/11 (Holstebro Dagbl.): Holstebro Kgd. skal udvides med 20.000 m².
- 18/11 (Børsen): Bispebjerg Kgd. skal have ny Urnehave.

FRA NORSKE KIRKEGÅRDE

- 21/8 (Hagaland): Kgd. på Hauge blir antagelig Park.
- 22/8 (Haugesunds Dagbl.): Åkra Kgd. må ryddes.
- 26/8 (Sandefj. Bl.): Sandefj. ny Kgd. er blevet en vakker gravlund.
- 27/8 (1ste Mai): Kgd i Sananger udv.
- 30/8 (Romsdalsposten): Kristianssund kan få en av de vakreste Kgd. i Landet.
- 1/9 (Velgeren): Oppusning på Hunn Kgd.
- 1/9 (Teledølen): Udv. av Lisleherad Kgd.
- 6/9 (Adresseavisen): Bedre Kgd.skultur en Lands-sag.
- 8/9 (Rogaland): Voksende Sans for Kgd.skultur i Rogaland.
- 11/9 (Østlendingen): Store Planer for Grue Kgd.
- 11/9 (Lågendalsposten): Kongsberg Kgd. må udv.
- 20/9 (Østlendingen): Tynset Kgd. udvides.
- 22/9 (Agderposten): Stokken Kgd. udvides.
- 3/10 (Fædrelandsvennen): Udv. av Sør-Audnedal Kgd.
- 13/10 (Østlendingen): Udv. av Kgd. i Hof (Fylke-ass. *Olav Skinnarmo*).
- 24/10 (Dagsavisen): Hjelpekgd. i Follfjord.
- 6/11 (Nationen): Kgd. på Foldereid udvides.

FRA SVENSKA KIRKEGÅRDE

- 25/9 (Varamo Tidn.): En ny Kgd. eller Krematorium i Gislaved?
- 26/9 (Expressen): Stinkende Vand højt over Kisterne i Enskede.
- 6/10 (Norrköpings Tidn.): Indv. av ny Kgd. i Jonsberg.
- 6/10 (Norrk. Tidn.): Forslag til Udsmkn. av gl. Gravkapel i Norrköping.
- 20/10 (Norra Västerbotten): Ny Kgd. i Skellefteå lands.
- 23/10 (Östergötl. Dagbl.): Norrköpings kgd. har fått sina nya namn.

FRA TIDSSKRIFTERNE

American Cemetery Nr. 9: Entire Cemetery Industry Mourns Death of Owen Stacy. Rules and Regulations for Newly Developed Sections. The Month's Report on Vandalism. Cemetery News Notes. Cemetery Drainage Problems. — Nr. 10:

Legal Pointers for Cemetery Officials. Editorial Opinion. ACAS 61st. Annual Conclave. Sunset Memorial Park in Old San Antonio, Texas. No Effort Spared in Insuring Identification og War Dead. Cemetery News Notes. Association News.

Arkitekten Nr. 4—6: Et svensk Krematorium (Karlskoga). Kapel og Krematorieanlæg (Guld-medaljarbejder).

Gartner-Tidende Nr. 49: Nye Kirkegaardsanlæg i Københavns Omegn.

Gartneryrket Nr. 40: Vår Frelasers Gravlund som æreskirkegård for vårt folk. — Nr. 41: Tilsyn med kirkegårder. (Statskonsulent).

Ignis Nr. 10: Vad 65 års eldbeg. givit vårt land. Eldbegs fördelar. 15 års eldbeg. i Sundsvall. — Nr. 11: Varför kyrkan bör stödja eldbeg. Eldbegängelserörelsens utveckling under 15 år. Om lagliga möjligheter for församlingarna att lämna bidrag för eldbegängelsesaken. Eldbeg.dag i Sundsvall.

Licitationen 17/11: Vedr. Kirker og Kgd.

Landsbygraveren Nr. 9: Tomme Kirker. Sol og Sommer. — Nr. 10: Tomme Kirker. Graverkursus. Indtryk fra Kursuset paa Krabbesholm Højskole. Nordjydernes Kursus paa Vraa Højskole.

Werk Nr. 3: Friedhof und Grabmal. Zum Friedhofproblem. Friedhof Weinigen/Zch. Friedhof-Erweiterung Schlieren/Zch. Friedhof Zollikon m. f. Bemerkungen zum Friedhof am Hörnli in Basel. Friedhofplanung und Bevölkerungsbe-wegung. Das Grabmal.

BOGANMELDELSER

J. C. A. Carlsen-Skjødt: 500 Salmer og Sange. 260 S., 8°, O. Lohses Forlags Efterf., Kbh. 1947. Kr. 8,00.

I et Indledningsdigt, som slet ikke er talt med i de 500, beretter Forfatteren om, at det er Spurvene i Faunaens Sangkor, der lærte ham at syng Skaberens Pris, og i denne subjektive Erkendelse ligger der noget dybere, nemlig det, at det er hverken *Grundtvig*, *Brorson* eller nogen anden af vore store Digtere, der møder frem. Men Spurven har ydet en Kraftpræstation af Rang, og Forfatteren, der er Gartner af Faget, skal nok blandt de mange åndelige Sange til Dagligbrug også have skabt noget af mere blivende Værdi for jeyne Mennesker. Vi skal ikke blandt de 500 udpege nogen, — men vi må formene, at Udvalget for den ny Salmebog må frem med Luppen.

Under Afrikas Sol 1947. 64 S., 8°, Dansk forenet Sudanmission i Komm. O. Lohses Forlags Efterf., Kbh. 1947.

Dette er 30. Årgang af Heftet, der med denne Titel kommer på Julebordet hos alle, der lever

med i den Gren af den Ydre Mission, som Sudan-Arbejdet repræsenterer. Det er redigeret af *Folmer Nielsen* og rummer Bidrag af Pastor *Johs. Søbye*, Missionær *Laura Madsen*, Dr. *E. Almsøe* m. fl. *Niels H. Brønnum* refererer, hvad der er sket »Siden sidst«.

Frithiof Brandt: Axel Poulsen. 108 S., 4°, J. H. Schultz Forlag. Kbh. 1947. Kr. 28,00.

Dette er blevet en henrivende Bog både om det sympatiske, stilfærdige og jevne Menneske og den store, dybtfølede og produktive Kunstner. Forfatteren fortæller levende om A. P.s Barndom i trange Kår, hvor Lysten til at snitte lå ham i Blodet, — om Arbejdet under Kbh.s Hovedbanegårds Tag alt imens Akademiet skulde passes, — om Erhvervelse af både den lille og den store Guldmedalje, — om Ophold i Italien, Grækenland, Frankrig og Sverige, hvilket sidste Sted Ægtefællen blev fundet (Forfatterinden *Elisabeth Bergstrand*). Og der berettes om og avbildes »Klosteret« (Hjemmet) i Charlottenlund, der rummer Danmarks største private Billedhuggeratelier. Derefter gennemgås Kunstnerens betydeligste Arbejder, af hvilke en Række er landskendte og mange fremgaaet af Konkurrencer, hvori A. P. har sejret: Genforeningsmonumentet i København (1926—30), Skulpturerne i Mindeparken i Århus (1932—34), H. P. Hanssen-Monumentet i Åbenrå (afsl. 1947) samt det endnu ikke avslørede Ryvang-Mindesmærke til Mindelunden samme Sted m. fl., ligesom iøvrigt en Mængde af A. P. 60—70 andre Arbejder anføres, beskrives og avbildes. Forfatteren karakteriserer meget træffende og rigtig A. P.s Kunst både som mere realistisk og mere indholdsbestemt end de fleste af hans mange Samtidige blandt Billedhuggerne, og antyder, at han efterhånden mere og mere har dyrket det plastiske. En Kunsthistoriker har en Gang hævdet, at det var Fyns plastiske Former, der gjorde Billedhuggere af dens Skød; *Axel Poulsen* er et af disse Børn, der er som runden af de bløde og kraftige Bakker, men også i Pagt med de rislende Kilder og klukkende Bølger, der gav os *Carl Nielsens* Musik, — begge Dele noget af det fineste i det moderne Danmarks Kultur.

Torkil Hansen og Asger Klougart: Georginer. Alm. d. Gartnerf. Prakt. Håndbøger Nr. 20, 140 S., Kr. 7,50.

Begge de 2 Forfatteres Indsigt i Emnet borger for, at der her er præsteret noget ekstraordinært, og dette er så meget desto bedre, som det er den første Bog om Georginer. Både Erhvervsdyrkere og Amatører vil kunne have megen Glæde af Bogen.

Dansk Ligbrændingsforening. Beretning for Året 1946 Kbh. 1947, 40 S.

På Grund af Typografstrejken er D. L.s Årsberetning først udkommet sidst på Året, og af samme Årsag er kun medtaget Hovedberetningen, mens det mere lokale Stof har måttet udgå. Foreningen har nu ikke mindre end 156.000 Medlemmer, og den er langt den største Ligbrændingsforening, som noget Land kan opvise. Brændingsprocenten er i København 41,5 og Ålborg følger efter med 35 %.

Cremation in Great Britain. 3. Udg. 1945. Pharos Press, London, 4°, 162 S.

Første Udgave kom i 1909, anden 1931 og nu foreligger tredie. Det er hyggeligt at få denne Hilsen fra de engelske Krematorier, som nu i et Antal af 58 har kremeret ca. 40.000 Personer. En integrerende Del af et britisk Krematorium er i enkelte Tilfælde den Garden og Remembrance, som for Woking Krematoriet er på ikke mindre end 12 acres. Den rummer Busketter, Stier, Græsplæner, Veje og en Sø samt en særlig Afdeling for Nepal-Staten som udendørs Krematorium. Lige sålidt som de nordiske Krematorier har fundet deres endelige Form og skabt en Type, har de britiske det; der manøvreres og arbejdes med Slots-, Kirke-, Kloster- og banegårdslignende Bygninger, med antike Søjler, Tudorstil, germansk prægede, — med tunge Bygningskroppe eller lettere Fløjbygninger o. s. v. Om ingen af Bygningerne kan man rent umiddelbart sige: Dette må være et Krematorium.

Helge Finsen: Ung dansk Arkitektur. 1930—1945. Serien Kultur og Natur. 6°, 240 S., ill., Det Schønbergske Forlag, Kbh. 1947. Kr. 9,75.

Giver en ganske ypperlig Udredning af Arkitekturen i Danmark og lidt også om det øvrige Norden i den Periode, der er avstukket med Funkis-Udstillingen i Stockholm i 1930 som Begyndelsen til Omvæltningen og med den af Tysklands Kapitulation og de tusinde deraf betingede Forhold i 1945 som Punktum — eller rettere: Tankestregen. — Naturligvis må Forfatteren gå tilbage for at finde et Stade at stå på, og med jevne og klare Ord fortæller han i letløbende Sætninger om, hvorledes det Trin for Trin er gået fra dengang til nu, hvor vi står i Betonarkitekturen, — endog på Kirkeområdet. Det er blevet til en Bog med Spænding, som man ikke gerne lægger til Side, før man har set Slutningen, — en Bog hvoraf den interesserede og kyndige får genopfrisket noget, og den ukyndige får lukket Øjnene op for Indhold i og Forudsætninger for den eneste Slags Kunst, som intet Menneske kan være foruden: Bygningskunsten.

Carl Kauffeldt: Fra Kronprins til Konge. Hans Majestæt Kong Frederik IX i Glimt og Smaatræk. 112 S., 8°, Carl Allers Bogforlag, Kbh. 1947. Med særlig Tilladelse tilegnet Dronning Alexandrine. Kr. 9,50.

Bogen skulde egentlig have været om Kronprinsen; men Skæbnen har villet, at det blev en Kongebog. Foruden en Introduktion rummer Bogen en Mængde Småbidrag til Belysning af Kong Frederiks Liv og Færden, Optræden og Karakter, — fornøjelige og alvorlige imellem hinanden. Sømanden og Musikalskeren og -dyrkeren går oftest igen, — og Gentagelser er ikke undgået. Man glædes over mange Træk og adskillige sætter sig godt fast hos Læseren. Stykket om »Signalet til Rygning« har fra Prinsessebrylluppet i London i November 1947 fået dobbelt Aktualitet og kan nu af enhver suppleres med Pressebilledet af en Konge, der tænder Ild for en Journalist, — og det kan suppleres med det hyggelige Traditionsbrud, der har resulteret i, at Ministrene nu finder Cigarkasse og Askebægre fremme, når de er til Arbejde paa Amalienborg, — hvad man ikke fandt i Kong Christians Tid, — skønt den afdøde Konge var ikke mindre ivrig Ryger end Kong Frederik. Også *Kong Frederiks 9 Hurraer* for Danmark er et Traditionsbrud, — Danmark plejer ellers kun at få 3. Disse Ting er formentlig netop de Undtagelser, som bekræfter, at Kongen iøvrigt vedligeholder de allerbedste Traditioner fra sine Forældres Hjem og Færden. De mange skriftlige Bidrag i Bogen er suppleret med en ca. 30 Gengivelser af fotografiske Optagelser, hvoraf adskillige er ganske nye og ukendte for Offentligheden. Vi vil ikke få en Konge at se, ridende i ensom Majestæt, — det som betog Danske og Fremmede så stærkt, og som var Konge og Folk til så megen Glæde, Symbol på en vis Patriarkalskhed i Forholdet, — men en cyklende Konge i Shorts eller en bilende Konge, der selv er Chauffør, gør også stærkt Indtryk; der er vel ingen Tvivl om, at hos Ungdommen vil Kong Frederiks Færden i så Henseende tage Kegler.

Dansk Havekalender under Redaktion af Havearkitekt Eig. Kiær. Lommeformat, 178 S. Udgivet af Østifternes Haveselskab, Rasmus Naver, København 1947.

Denne nyttige Lommebog er kort før Jul atter lagt på Bordet til Haveejernes og Gartnernes Brug. Den er ikke alene ført à jour, men tager man Rækken af Havekalendere, vil man snart se, at Artiklerne tilsammen kommer til at virke som et helt, omend lille Leksikon, hvad der er uhyre praktisk. Dersom Redaktionen så vilde

indføre en Side med Henvisning til, at den og den Artikel stod i denne eller hin Årg. (analog med Håndb. f. Bygningsindustrien), vilde dette lette Brugen og Værdien af de ældre Kalendere. Thi dem bør man naturligvis gemme, bl. a. for de deri gjorte Notater.

RESOLUTIONER m. m.

Fortsat fra Side 12.

Af en Udskrift af Antvorskov Birks Skøde- og Panteprotokol Nr. 47 fremgaar det, at daværende Ejer af Sorterup Sogns Kirketiende, Kammerjunker, Godsejer H. v. Grevenkop Castenskiold til Frederikslund ved »Skøde« af 5. August 1880, læst den 10. August 1880, havde overdraget sin Svoger og Søster, Hofchef, Kammerherre Ludvig Castenskiold og Hustru Sofie Castenskiold, født Grevenkop Castenskiold, en 75 Kvadratalen stor Begravelsesplads paa Sorterup Kirkegaard, beliggende umiddelbart op til Kirkens søndre Side, saaledes at denne Plads bestandig skulde være og forblive Begravelsesplads for de paagældende, deres Familie eller hvem de ellers maatte bestemme, og uden at der herfor skulde ydes noget Vederlag.

Saaledes foranlediget skal man tjenstlig meddele Hr. Stiftamtmanden og Deres Højærværdighed til Efterretning og videre Bekendtgørelse, at det har ligget udenfor en Kirketiendejers Kompetence uden at indhente Ministeriets Approbation for bestandig — og uden noget som helst Vederlag til Kirken — at bortgive et Familiegravsted til sine Slægtninge.

Denne Disposition kan derfor ikke være til Hinder for, at Menighedsraadet nu som Bestyrelse for den selvejende Kirke kræver de ved den nyere Lovgivning og Kirkegaardsvedtægten hjemlede sædvanlige Afgiftsbeløb betalt ved fornyet Benyttelse af Gravstedet til Jordfæstelse.

Kirkeministeriets Skriv. (12/5 41) (til Københavns Magistrats 1. Afd.) ang. Spørgsmaalet om, hvem Renholdelse, Snekastning og Grusning m. m. af de op til Brønshøj Kirkegaard stødende Fortove og Veje rettelig paahviler.

Med Skrivelse af 16. September 1940, jfr Skrivelse af 23. April 1941, har Magistraten udbedt sig Ministeriets Afgørelse af Spørgsmaalet om, hvem Pligterne i Henhold til Bestemmelserne i 2det Afsnit af Politivedtægt for København af 1. Marts 1913 og senere Ændringer, særlig i Vedtægtens § 92, med Hensyn til Renholdelse, Snekastning og Grusning af de op til Brønshøj Kirkegaard stødende Fortove og Veje (Brønshøj Kirkevej, Brønshøjholms Allé og Kirketoften) rettelig paahviler.

(Fortsættes).